

LA MEMÒRIA SOCIAL DEL POUM

LA MEMÒRIA SOCIAL DEL POUM

LA MEMÒRIA SOCIAL DEL POUM: juny 2011

Agència de l'habitatge de Catalunya

Coordinació : Pilar Paricio

Redactors: Anton Carpio, Mireia González, Marta Grasiot, Alexandra Quesada i Eugènia Vidal

Fotografia coberta: Assumpció Carrió

PRÒLEG

Durant les últimes dècades les nostres ciutats han experimentat canvis ràpids i notables. Aquesta dinàmica ha estat impulsada per l'aparició de les noves tecnologies i la mundialització. Hem passat de la producció industrial a una economia basada en la terciarització, la construcció, i l'especulació. Aquesta situació ha portat a encarir desproporcionadament l'habitatge. Finalment, amb la crisi de la construcció, s'ha produït la desaparició de molts llocs de treball i la reducció dels salaris entre els col·lectius més febles. En aquest context, la dificultat d'accés a l'habitatge ha estat el problema més important segons la percepció dels ciutadans.

El paisatge humà de les nostres ciutats ha canviat i la pràctica de l'urbanisme ha desenvolupat eines per satisfer les necessitats. En resposta a la preocupació per les qüestions relatives a l'accés a l'habitatge, s'han desenvolupat noves polítiques de sòl, i així es fa palès a la legislació actual. En aquest sentit, les diferents lleis d'urbanisme i d'habitatge han anat avançant en la incorporació d'aquestes consideracions i en la definició de nous instruments en polítiques d'habitatge, entre els quals s'inclou la memòria social.

Per contextualitzar la importància d'aquesta figura, cal atendre a com la dimensió social ha pres força i ha començat a configurar un mapa paral·lel al desenvolupament urbanístic, i a com aquest factor influeix en les determinacions que tenen a veure amb l'ordenació del territori. Entre els diferents nous instruments en polítiques d'habitatge, la memòria social sorgeix com una eina necessària que permet disposar d'un coneixement ampli de la realitat social del lloc, i que impulsa la conscient presa de posicions en les polítiques de sòl i habitatge dels municipis.

Més enllà de la funció social de la propietat, que es ve gestant a les lleis de sòl i d'urbanisme des de meitat del segle XX, els antecedents legislatius de la memòria social s'han de buscar en la Llei 2/2002, de 14 de març, d'urbanisme. Aquesta llei ja indicava al preàmbul com a primer objectiu, la exigència de conjuminar les necessitats de creixement amb els imperatius del desenvolupament sostenible, que entre d'altres, es traduiria en la lluita contra la pobresa mitjançant polítiques d'habitatge social, i feia palès la necessitat que els ajuntaments exercissin més competències en matèria de política de sòl i d'habitatge. També feia esment als programes d'actuació urbanística municipal, entesos per damunt de tot, com el marc de concertació d'aquest tipus de polítiques entre la Generalitat i els ajuntaments. En aquesta línia, la llei ja preveia que els plans d'ordenació urbanística municipal reservessin, com a mínim, per a la construcció d'habitatges de protecció pública, el sòl corresponent al 20% del sostre residencial de nova implantació, tant al sòl urbà com urbanitzable, i incorporava el Títol cinquè, relatiu als instruments de la política de sòl i habitatge.

La figura de la memòria social, apareix per primer cop a la Llei d'urbanisme a la Llei 10/2004, de 24 de desembre, de modificació de la Llei 2/2002, del 14 de març, d'urbanisme, per al foment de l'habitatge assequible, de la sostenibilitat territorial i de l'autonomia local. Aquest document establia que la memòria social, havia de contenir la definició dels objectius de producció d'habitatge protegit i, si esqueia, dels altres tipus d'habitatge assequible determinats per la llei, així com justificar la inclusió de reserves d'habitatge dotacional.

El Decret 305/2006, de 18 de juliol, pel qual s'aprova el Reglament de la Llei d'urbanisme, a l'article 66 determinava que els plans d'ordenació urbanística municipal havien de contenir les determinacions necessàries per atendre les necessitats socials d'accés a l'habitatge d'acord amb les necessitats detectades en la memòria social, i desenvolupava amplemment el contingut d'aquesta, a l'article 69.

Aquesta guia, és fruit de l'anàlisi dels documents de memòria social que d'un temps ençà, acompanyen al planejament que es tramita a Catalunya. La guia que aquí es presenta, també s'ha nodrit del debat plural i enriquidor mantingut amb redactors i ens municipals, que des de

realitats molt diverses s'han enfrontat a la tasca d'elaborar aquestes memòries i buscar solucions als problemes relatius a l'habitatge.

Des de la perspectiva de l'Administració, i amb la sòlida base de l'estudi de múltiples exemples arreu del país, semblava interessant i convenient, disposar d'una eina de suport i guia a aquells redactors que s'enfronten al repte de presentar propostes en matèria de sòl i habitatge. És en resposta a aquesta mancança, que es publica aquesta guia.

La proposta que aquí es presenta s'ha d'interpretar en un sentit ampli, en relació a la dimensió del document que es proposa, entenent que les dades incorporades a cada memòria social s'hauran d'adaptar a la dimensió i les particularitats socials de cada municipi, i que qüestions que en un poble o ciutat poden ser molt rellevants, perden la seva transcendència en altres municipis.

ÍNDEX

1. PRESENTACIÓ	9
2. PROPOSTA D'ESTRUCTURA BÀSICA D'UNA MEMÒRIA SOCIAL	11
3. CONTINGUTS BÀSICS DE LA MEMÒRIA SOCIAL	13
3.1. ANÀLISI	14
3.1.1. Anàlisi de les característiques de la població	14
3.1.2. Anàlisi de les dades socioeconòmiques.....	15
3.1.3. Anàlisi del parc d'habitatges existent	15
3.2. DIAGNOSI	17
3.2.1. Diagnosi de necessitats en relació a les característiques de la població	17
3.2.2. Diagnosi de necessitats en relació a les dades socioeconòmiques i de l'oferta d'habitatge	18
3.2.3. Diagnosi de les necessitats específiques en relació al parc d'habitatges existent.....	19
3.2.4. Càlcul de les necessitats d'habitatge amb protecció oficial i dotacional	20
3.3. PROPOSTA.....	22
3.3.1. Determinacions del POUM relatives a les necessitats d'habitatge social	22
3.3.2. Quantificació de les propostes per a satisfer les necessitats d'habitatge social.....	23
3.4. AVALUACIÓ DE LES NECESSITATS D'EQUIPAMENTS COMUNITARIS.....	26
3.4.1. Anàlisi	26
3.4.2. Diagnosi.....	26
3.4.3. Proposta	26
3.5. AVALUACIÓ DE L'IMPACTE SOCIAL I DE GÈNERE DEL POUM.....	27
3.5.1. Anàlisi	27
3.5.2. Diagnosi.....	27
3.5.3. Proposta	28
4. ANNEXOS	29
A1. FONAMENTS DE DRET.	31
A2. LLISTAT ACRÒNIMS	34
A3. DEFINICIONS.....	35
A4. ALGUNES FONTS CONSULTABLES PER A L'ELABORACIÓ DE LA MEMÒRIA SOCIAL	40

1. PRESENTACIÓ

La memòria social del pla d'ordenació urbanística municipal és el document **d'avaluació i justificació raonada** de les determinacions i propostes del pla en matèria d'habitatge, relatives a les necessitats socials d'accés a l'habitatge. El contingut de la memòria social és establert pel Reglament de la Llei d'urbanisme, Decret 305/2006, de 18 de juliol.

La funció de la memòria social del POUM és, d'una banda, analitzar les característiques socioeconòmiques de la població per tal d'identificar les necessitats d'habitatge social actual i les previsions futures i quantificar-les. D'altra, també té la funció d'analitzar les necessitats d'equipaments comunitaris i l'impacte social i de gènere del pla.

En base a les necessitats detectades, s'hauran d'establir els mecanismes per tal de donar-hi resposta. La memòria social ha d'exposar els criteris que fonamenten les decisions relatives a polítiques d'habitatge, i contenir la definició dels objectius de producció d'habitatge social, i especialment **d'habitatge amb protecció oficial i d'habitatge dotacional públic**, definint els percentatges de cada règim en base de les necessitats detectades. També ha de justificar la distribució espacial d'aquest habitatge pensada per afavorir la cohesió social, la integració urbana i la igualtat d'oportunitats entre els diferents grups socials.

Per tant, la memòria social haurà de concretar la previsió de les **reserves de sòl per a la construcció d'habitatges amb protecció oficial, en coherència amb les necessitats d'habitatge detectades**, donant compliment, en tot cas, als estàndards mínims establerts per la legislació vigent, preveient la localització i la qualificació del sòl on situar-les.

També s'hauran de definir les previsions d'habitatge dotacional públic, i la concreció de sòls per aquest sistema, així com l'establiment d'altres mesures de foment de l'habitatge social que pugui preveure el pla.

2. PROPOSTA D'ESTRUCTURA BÀSICA D'UNA MEMÒRIA SOCIAL

Introducció, objectius i marc legal

- Objectiu.
- Legislació aplicable.
- Metodologia de treball.
- Planejament vigent i el nou planejament.

Anàlisi de les dades socioeconòmiques i del parc d'habitatge del municipi

- Situació i context.
- Detecció dels principals indicadors.
  - Perfils de la població.
  - Dades econòmiques.
  - Parc d'habitatges.

Diagnosi de les necessitats d'habitatge detectades en base a l'anàlisi

- Necessitats globals d'habitatge del municipi.
- Necessitats d'habitatge social segons les característiques socioeconòmiques de la població.
- Necessitats d'intervenció sobre el parc d'habitatges existent.

Proposta en matèria d'habitatge, per donar resposta a les necessitats detectades

- En relació als habitatges amb protecció oficial.
  - Compliment de les necessitats detectades a la diagnosi.
  - Compliment de les reserves mínimes obligatòries.
  - Avaluació d'altres determinacions que el POUM pot establir.
  - Superfícies mitjanes.
  - Localització.
  - Previsions temporals per a la construcció.
- En relació al sistema d'habitatges dotacionals públics.
  - Compliment de les necessitats.
  - Previsions temporals per a la construcció.
- En relació al parc existent.
  - Optimització de l'ús.
  - Rehabilitació i millora.
  - Accés i ús adequat dels habitatges.

Avaluació de les necessitats d'equipaments comunitaris

- Anàlisi dels equipaments existents.
- Diagnosi de les necessitats.
- Proposta per donar resposta a les necessitats.

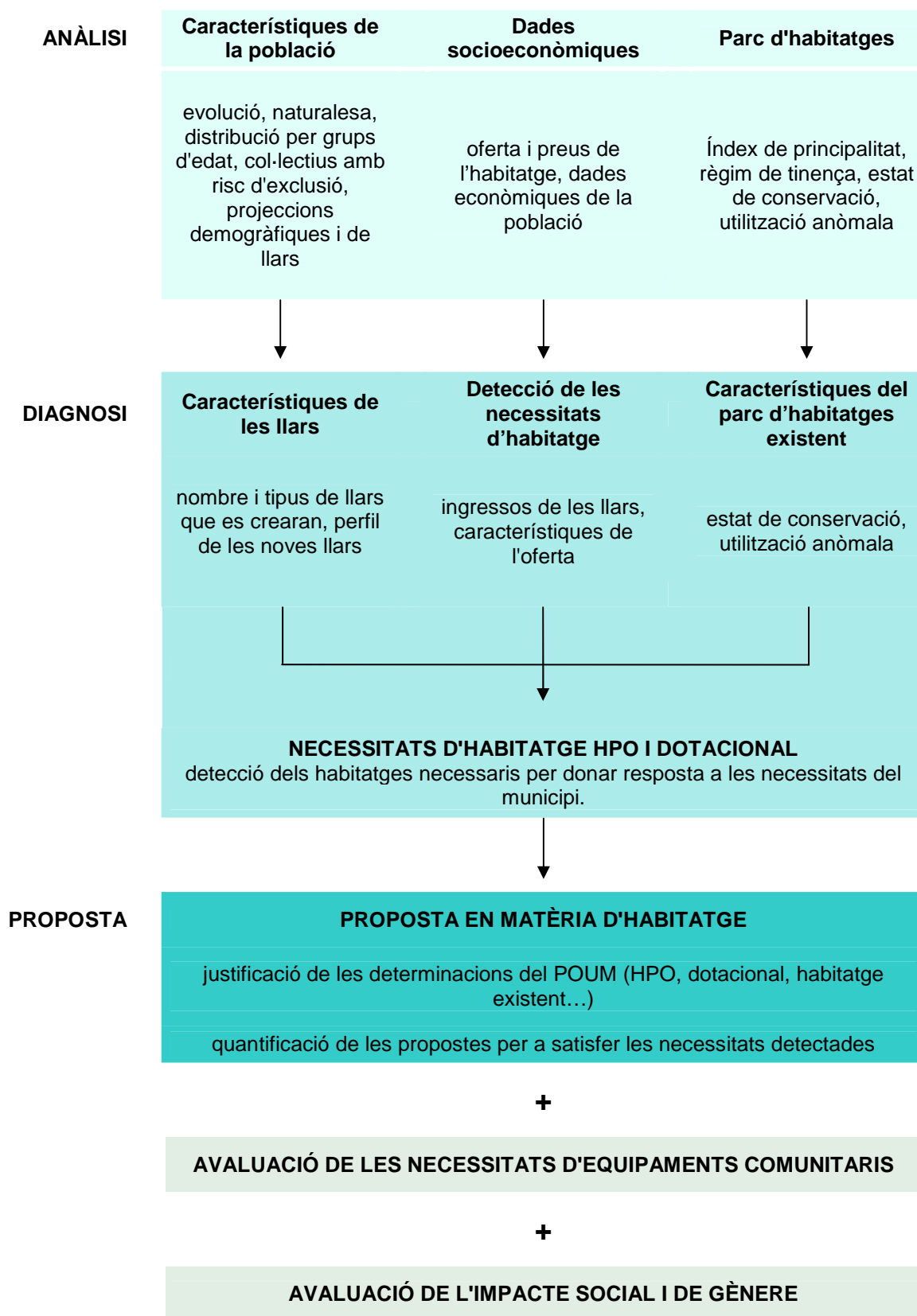
Avaluació de l'impacte social i de gènere del POUM

- Diagnosi de la situació.
- Valoració de l'impacte social i de gènere del pla.

Quadre resum de dades

3. CONTINGUTS BÀSICS DE LA MEMÒRIA SOCIAL

3.1. ANÀLISI

3.1.1. Anàlisi de les característiques de la població

L'anàlisi es pot realitzar mitjançant dades dels cens, del padró continu i serveis socials de l'ajuntament o del consell comarcal. Inclourà una descripció de les característiques més rellevants de la població, així com una projecció de noves llars al municipi en funció de les projeccions demogràfiques del POUM. L'anàlisi de la població es pot realitzar tot seguint, en funció de les característiques de cada municipi, entre d'altres, els següents apartats:

– **Evolució de la població**

- Dinàmica de la població considerant els naixements, les defuncions i les migracions en un període representatiu. La dinàmica del municipi es pot comparar amb altres dinàmiques municipals, amb la de la comarca o amb la de Catalunya, amb la finalitat d'avaluar el municipi dins d'un àmbit superior.

– **Naturalesa de la població**

- Població del municipi segons la nacionalitat, diferenciant la migració econòmica de la no econòmica, comparant els percentatges del municipi amb els de la comarca i els de Catalunya.

– **Distribució per grups edat**

- Percentatges de grups d'edat de 0 a 15 anys, de 16 a 64 anys i a partir de 65 anys respecte el total de la població del municipi, comparant els percentatges del municipi amb els de la comarca i de Catalunya.

– **Grups d'edat específics en relació a les necessitats d'habitatge**

- Percentatge de població de 15 a 34 anys, susceptible d'emancipar-se.
- Percentatge de la població menor de 15 anys (índex de dependència juvenil).
- Percentatge de població a partir de 65 anys (índex d'envelliment i de sobreenvelliment).
- Altres indicadors rellevants del municipi com l'índex de dependència global.

– **Col·lectius amb risc d'exclusió**

- Població en situació o risc d'exclusió social (sense llar, sense sostre, llars insegures, col·lectius vulnerables) mitjançant dades dels serveis socials municipals o comarcals i ONG.

– **Projeccions demogràfiques a l'horitzó del pla**

- Descripció de les projeccions demogràfiques sobre les quals es basa el POUM per realitzar la proposta de creixement.

– **Projeccions de noves llars a l'horitzó del pla**

- Estimació del nombre de noves llars a partir de les projeccions demogràfiques i dels supòsits de l'evolució de la dimensió de la llar.

Un dels mètodes per estimar el procés de creació de noves llars és el de la taxa de persona principal, la qual es basa en:

- Coneixement de l'estructura d'edats existent al municipi.
- Projecció de l'estructura d'edats actual en funció de les dades de natalitat i de mortalitat, així com els canvis que provoquen els fluxos migratoris.
- Anàlisi de les dades de formació de noves llars per grups d'edat de què es disposa al municipi.
- Aplicació de les taxes de formació de noves llars per grups d'edat a l'estructura d'edats existent a cada moment.

- Estimació del creixement i tipologia de les llars per migracions en base a les dades de les dinàmiques migratòries dels darrers anys extretes de l'apartat d'anàlisi i en funció de les previsions del planejament territorial o altres estudis dels fenòmens migratoris disponibles.

3.1.2. Anàlisi de les dades socioeconòmiques

L'anàlisi es pot realitzar en base a les dades de les estadístiques econòmiques de la població, d'estudis i d'enquestes, treballs de camp, oficines locals d'habitatge, xarxes de mediació de lloguer social, borses d'habitatge jove o altres registres. Inclourà una breu descripció de les particularitats econòmiques de la població i un estudi de l'oferta d'habitatges del municipi. Contindrà, entre d'altres, els següents apartats:

- **Descripció de les característiques de l'oferta d'habitatges al municipi**
  - Volum de l'oferta, superfícies i programa, preus, tipologies, règim de tinença, localització, tant de nova construcció com usats o preexistents.
- **Descripció de les característiques de l'activitat econòmica del municipi**
  - Impost sobre la renda de les persones físiques (IRPF).
  - Renda familiar disponible bruta (RFDB) de la població del municipi. A partir d'aquesta dada es podrà calcular l'esforç econòmic que representa l'adquisició de l'habitatge i, per tant, calcular les necessitats d'habitatges amb protecció oficial al municipi.
  - Distribució personal de la renda per trams d'ingressos i grups d'edat. Atès que aquesta dada es calcula a partir de mostres i enquestes, les fonts disponibles no permeten disposar de dades a nivell municipal. A falta de dades més precises, es poden obtenir dades de salari brut anual per sexe, grups d'edat i nacionalitat a nivell català tant a l'Idescat com a l'INE.

3.1.3. Anàlisi del parc d'habitatges existent

L'anàlisi es pot realitzar a partir de les dades del cens, el cadastre, el padró, estudis ja realitzats, treballs de camp, etc. Inclourà una breu descripció de l'estructura urbana residencial i informació relativa a aspectes rellevants, com per exemple, entre d'altres:

- **Característiques bàsiques del parc d'habitatges existent**
  - Parc actual amb dades actualitzades que incorporin l'increment d'habitatges en relació al parc de l'any 2001.
  - Índex de principalitat i característiques dels habitatges principals (règim de tinença, any de construcció, nombre d'habitatges per edifici, superfície útil, etc)
  - Parc d'habitatges destinats a polítiques socials.
  - Habitatges amb protecció oficial construïts i reserves previstes en el planejament que es revisa. Caldrà especificar la tipologia (règim general, règim especial, preu concertat) i els règims de tinença (venda, lloguer).
  - Habitatge dotacional públic i sòl qualificat per aquest sistema al planejament que es revisa.
- **Estat del parc**
  - Antiguitat del parc d'habitatges.
  - Estat de conservació de les edificacions.
  - Compliment de les condicions d'accessibilitat.
  - Programes i actuacions previstes per a la rehabilitació i millora del teixit residencial.
- **Utilització anòmala d'habitatges o edificis d'habitatges**
  - Habitatges buits.
  - Habitatges ocupats per 7 o més persones.

- Immobles que es destinen a habitatge tot i que no compten amb la cèdula d'habitabilitat ni compleix les condicions per obtenir-la.

Si es considera una informació rellevant, aquestes dades poden comparar-se amb indicadors comarcals i de Catalunya. A tall d'exemple es reproduïxen alguns indicadors elaborats a partir de dades d'IDESCAT:

- Increment habitatges 2001/2010 Catalunya: 17,20%
- Índex de principalitat 2001 Catalunya: 69,87%
- Relació increment població / habitatges 2001/2010 Catalunya: 2

3.2. DIAGNOSI

S'estimaran les necessitats socials actuals en matèria d'habitatge i les necessitats d'habitatge en l'horitzó del POUM, tant a nivell general com específicament d'habitatge social, en funció de les previsions de noves llars.

3.2.1. Diagnosi de necessitats en relació a les característiques de la població

Es caracteritzaran les noves llars que es preveu es crearan al municipi en concordança amb les estimacions de noves llars analitzades al punt 3.1.1.

- **Perfil de les llars que es crearan al municipi en vigència del POUM**
- Estimació del perfil de les noves llars que es preveu es formaran al municipi. Caldrà tenir en compte aquells col·lectius que, pels seus ingressos, es consideren més vulnerables com, per exemple:
  - Llars joves de nova creació per emancipació: pel seu nivell d'ingressos inferior a la mitjana, acostuma a ser un col·lectiu susceptible d'acollir-se a habitatges amb protecció oficial.
  - Divisió de llars (separacions, divorcis), tant de noves llars que es creïn al municipi com de llars procedents de migracions, una vegada establerts al municipi. La divisió de la llar representa la divisió dels ingressos de la mateixa i, per tant, una major dificultat per accedir al mercat de l'habitatge.
  - Altres col·lectius, en funció de la seva importància relativa al municipi i en funció de l'apartat d'anàlisi.

Per tal d'identificar les prioritats tipològiques d'habitatge en funció dels diferents col·lectius, es proposa el següent quadre a títol orientatiu:

	Habitatges destinats a la venda de nova construcció	Habitatges destinats a la venda usats/preexistents	Habitatges destinats al lloguer
Emancipació. Demanda endògena	SI / NO	SI / NO	SI / NO
Millora residencial. Demanda endògena	SI / NO	SI / NO	SI / NO
Llars joves-adultes. Demanda exògena	SI / NO	SI / NO	SI / NO
Immigració econòmica	SI / NO	SI / NO	SI / NO
Separacions	SI / NO	SI / NO	SI / NO
Gent gran	SI / NO	SI / NO	SI / NO
Inversió	SI / NO	SI / NO	SI / NO
Altres col·lectius	SI / NO	SI / NO	SI / NO

3.2.2. Diagnosi de necessitats en relació a les dades socioeconòmiques i de l'oferta d'habitatge

En base a la informació obtinguda en l'anàlisi, es determinarà el nivell d'adequació dels preus d'oferta del mercat de l'habitatge, tant de venda com de lloguer, a les possibilitats econòmiques de la població així com la seva possible evolució. És important conèixer si el nivell i/o creixement econòmic del municipi és superior o inferior a la mitjana comarcal i catalana, i els motius.

- **Nivell de renda de la població**
- Avaluació de la possible evolució del nivell de renda de la població en relació als perfils de llars que es prevegi que es crearan al municipi.
- Avaluació del diferencial de renda familiar disponible bruta de la població del municipi o de la comarca respecte a la mitjana catalana.
- Avaluació de la distribució personal de la renda per trams d'ingressos i grups d'edat.

Una font per estimar la renda familiar disponible de les llars del municipi es basa en l'explotació de les dades d'ingressos de l'enquesta de condicions de vida i hàbits de la població (ECVHP)¹. També es pot disposar d'altres fonts procedents d'estadístiques municipals, enquestes, oficines locals d'habitatge, entre d'altres. Cal tenir en compte que les llars joves formades per persones de menys de 35 anys tenen uns ingressos inferiors a la mitjana, per la qual cosa és interessant conèixer la distribució de la renda per trams d'edat.

trams d'ingressos	nombre de llars	% llars
fins 9.000 euros		
de 9.001 a 14.000 euros		
de 14.001 a 19.000 euros		
de 19.001 a 25.000 euros		
de 25.001 a 35.000 euros		
més de 35.000 euros		
(trams d'ingressos a títol orientatiu)		

grups d'edat	Ingressos de les llars (€)	% llars
menys de 25 anys		
de 25 a 34 anys		
de 35 a 44 anys		
de 45 a 54 anys		
de 55 anys i més		
(trams d'edat a títol orientatiu)		

¹ Enquesta realitzada per l'Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona, la Mancomunitat de Municipis de l'Àrea Metropolitana de Barcelona, la Diputació de Barcelona i l'Institut d'Estadística de Catalunya.

Es poden obtenir les dades del municipi de la "renda familiar disponible bruta" d'Idescat per a l'any 2007 en els casos que el municipi tingui més de 5.000 habitants o sigui capital de comarca. Als altres municipis es pot treballar amb la mitjana de la comarca. En aquest cas, caldrà comparar la dada de la RFDB del municipi o comarca amb la de l'àmbit del pla territorial i minorar o majorar les dades dels ingressos de l'enquesta aplicant un coeficient corrector proporcional. Les dades dels ingressos es poden actualitzar a l'any del POUM prenent els índexs IPC corresponents a cada any.

En el cas que el municipi disposi de dades de la renda de les famílies a través de treballs de camp, dels agents immobiliaris, de l'oficina local d'habitatge, etc, es poden completar les dades.

- **Adequació de l'oferta d'habitatges del municipi al nivell de renda de les llars**
- Valoració del preu de mercat de l'habitatge de renda lliure i de l'habitatge amb protecció oficial al municipi. En municipis amb un mercat de l'habitatge poc dinàmic es pot ampliar l'estudi a l'entorn més immediat o a municipis de característiques similars.
- Valoració del volum i tipologia de l'oferta.

El següent quadre pot servir de guia de treball:

	Preu (€)	Mensualitat hipoteca/ lloguer (€)	Anualitat hipoteca/ lloguer (€)	Ingressos mensuals necessaris (màxim 33% renda) ² (€)	Ingressos anuals necessaris (€)	llars excloses (%)
Habitatges preu de mercat destinats a la venda de nova construcció						
Habitatges preu de mercat destinats a la venda usats o preexistents						
Habitatges preu de mercat destinats al lloguer						
Habitatges HPO destinats a la venda de règim especial						
Habitatges HPO destinats a la venda de règim general						
Habitatges HPO destinats a la venda de preu concertat						
Habitatges HPO destinats al lloguer o d'altres formes de cessió d'ús de règim especial a 25 anys						
Habitatges HPO destinats al lloguer o d'altres formes de cessió d'ús de règim especial a 10 anys						
Habitatges HPO destinats al lloguer o d'altres formes de cessió d'ús de règim general a 25 anys						
Habitatges HPO destinats al lloguer o d'altres formes de cessió d'ús de règim general a 10 anys						
Habitatges HPO destinats al lloguer amb opció de compra						

3.2.3. Diagnosi de les necessitats específiques en relació al parc d'habitatges existent

En base a la informació obtinguda en l'anàlisi, es determinaran les mancances del parc d'habitatges existent que dificulten l'accés a un habitatge digne i adequat. D'acord amb les característiques del municipi, caldria tenir en compte, entre d'altres, els següents punts:

- **Característiques del parc existent**
- Valoració de les tipologies i superfícies dels habitatges existents, tant lliures com amb protecció oficial.

² Segons els objectius del Decret 2066/2008 del Plan estatal de la vivienda, l'esforç econòmic de les famílies per accedir a un habitatge no ha de superar la tercera part dels seus ingressos.

- Avaluació de la incidència de l'habitatge no principal i la pressió a l'alça que exerceix sobre el mercat.
- Valoració de l'adequació del sòl qualificat anteriorment destinat a habitatge amb protecció oficial.
- **Estat del parc**
  - Identificació i caracterització d'àrees especialment degradades o on es preveuen processos que puguin comportar riscos per a la cohesió social.
  - Avaluació de la necessitat d'actuacions urbanístiques per a potenciar i donar continuïtat als programes previstos en la Llei 2/2004, de 4 de juny, de millora de barris, àrees urbanes i viles que requereixen una atenció especial.
  - Justificació de l'existència d'urbanitzacions susceptibles d'acollir-se a la Llei 3/2009, de 10 de març, de regularització i millora d'urbanitzacions amb dèficits urbanístics.
- **Utilització anòmla d'habitatges o edificis d'habitatges**
  - Identificació i caracterització d'àrees on es detecta una concentració d'habitatges desocupats permanentment.
  - Identificació i caracterització d'àrees on es detecta una concentració d'habitatges sobreocupats.
  - Identificació i caracterització d'àrees on es detecta una concentració d'infrahabitatges.

3.2.4. Càlcul de les necessitats d'habitatge amb protecció oficial i dotacional

Per calcular les necessitats d'habitatges amb protecció oficial al municipi caldrà prendre com a punt de partida la hipòtesis o el ventall d'hipòtesis de creació de noves llars que s'han tingut en compte per dimensionar el creixement del POUM. Les necessitats d'habitatges amb protecció oficial hauran de ser coherents amb el creixement previst al POUM.

Així mateix, caldrà conèixer el nivell de renda de la població, estudiat a l'apartat 3.2.2 de la diagnosi, com a base per poder establir el llindar d'accessibilitat a l'habitatge.

En base al coneixement del nombre de llars que es crearan al municipi i la seva caracterització pel que fa al nivell de renda, l'objectiu del càlcul hauria de ser:

1. Estimar el nombre de noves llars que seran susceptibles d'acollir-se a un habitatge amb protecció oficial. Per efectuar aquest càlcul es pot tenir en compte:

- Nivell de renda de la població actual i la seva distribució per trams d'edat, estimat a l'apartat de diagnosi.
- Llindar d'ingressos que estableix el Pla per al Dret a l'Habitatge vigent calculats a partir de l'IRSC per als habitatges amb protecció oficial de règim especial, de règim general i de preu concertat.

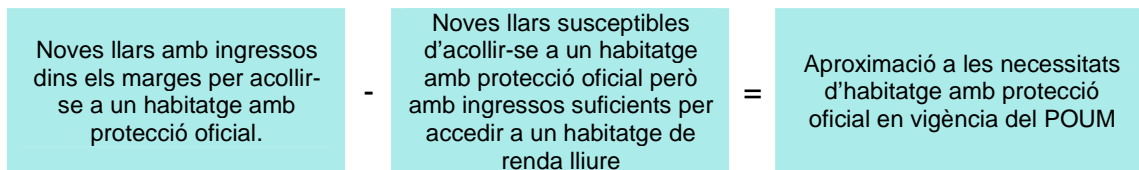
Amb aquestes dades es pot calcular el percentatge màxim de noves llars que es crearan i que es considera que tindran ingressos inferiors als màxims per accedir a un habitatge amb protecció oficial. Per tant serien llars que, en cas d'apuntar-se al registre de sol·licitants, podrien ser adjudicatàries d'HPO. Aquest mètode es basa en la hipòtesi que el preu dels habitatges amb protecció oficial i el nivell de renda de la població mantindran una relació constant al llarg dels anys.

2. Estimar aquelles noves llars que, tot i estar dins el límit d'ingressos per accedir a un habitatge amb protecció oficial, podrien accedir també al mercat de l'habitatge de renda lliure. En aquest aspecte, és important utilitzar un percentatge correcte dels ingressos destinats a pagar l'habitatge. Per efectuar aquest càlcul es pot tenir en compte:

- Nivell de renda de la població actual i la seva distribució per trams d'edat, estimat a l'apartat de diagnosi.

- Llíndar d'ingressos que estableix el Pla per al Dret a l'Habitatge vigent calculats a partir de l'IRSC per als habitatges amb protecció oficial de règim especial, de règim general i de preu concertat.
- Estudi del mercat de l'habitatge realitzat a l'apartat de diagnosi. En aquest sentit, cal considerar un preu d'habitatge representatiu de l'estudi de l'oferta d'habitatge al municipi i una superfície representativa del que es preveu en els polígons i sectors.

Així doncs, la diferència entre el nombre de llars que tenen ingressos suficients per accedir a un habitatge amb protecció oficial i el nombre d'aquestes mateixes llars que, tot i això, podrien accedir a un habitatge de renda lliure (es pot expressar en un ventall) permetria aproximar la quantitat de llars susceptibles d'acollir-se a un habitatge amb protecció oficial en vigència del POUM. En aquesta quantificació es pot considerar el percentatge de noves llars que ja disposen d'un habitatge en propietat.

Una vegada estimat el ventall de noves llars que necessitarien un habitatge amb protecció oficial al municipi caldrà diferenciar, en funció del seu nivell d'ingressos estimat, la tipologia d'habitatge més adequada (venda, lloguer, lloguer amb opció a compra...):

- Habitatges amb protecció oficial de règim especial.
- Habitatges amb protecció oficial de règim general.
- Habitatges amb protecció oficial de preu concertat.

També es pot analitzar, en funció de les característiques de l'oferta i dels ingressos de les llars del municipi, aquelles noves llars que, tot i superar el nivell d'ingressos màxim per accedir a un habitatge amb protecció oficial, no poden accedir a un habitatge de renda lliure. En aquest cas, caldrà preveure mesures urbanístiques pel que fa a les tipologies edificatòries i a les superfícies dels habitatges.

D'altra banda, pel que fa a les necessitats d'habitatge dotacional, es poden estimar en base a les dades obtingudes de l'anàlisi i la diagnosi de les característiques de la població. Aquells col·lectius amb necessitats específiques com persones sense llar o amb risc d'exclusió, en situació vulnerable (persones immigrades per raons econòmiques, gent gran, llars monoparentals, víctimes de violència domèstica, altres) o joves amb dificultat d'emancipació poden ser susceptibles d'acollir-se a un habitatge dotacional de forma temporal. Es poden obtenir dades de demanda detectada dels serveis socials municipals o comarcals, les oficines locals d'habitatge, les xarxes de mediació de lloguer social, les borses joves d'habitatge, o altres registres.

3.3. PROPOSTA

S'inclourà una justificació de les determinacions del POUM relatives a les necessitats socials d'accés a l'habitatge i una quantificació de les reserves previstes per a la construcció d'habitatges amb protecció oficial, així com d'altres decisions adoptades en el planejament que repercutixin en l'habitatge.

3.3.1. Determinacions del POUM relatives a les necessitats d'habitatge social

- Definició dels objectius de producció d'habitatge amb protecció oficial.
  - Atenció de les necessitats d'habitatge social en l'horitzó del POUM.
  - Coherència amb les propostes i compromisos municipals exposats en el PLH, en cas que el municipi en disposi.
  - Gestió del Patrimoni Municipal de Sòl i Habitatge.
  - Compliment de l'objectiu de solidaritat urbana previst a la LDH, per municipis majors de 5000 habitants.
- Justificació del compliment de les determinacions del planejament territorial en matèria d'habitatge.
  - **En relació als habitatges amb protecció oficial**
    - Adequació de les reserves previstes a les necessitats detectades a l'apartat de diagnosi.
    - Compliment de les reserves mínimes obligatòries de sòl per a la construcció d'habitatges amb protecció oficial en les modalitat corresponents (art. 57.3 de la LU i art. 7.6 del PDH).
    - Avaluació d'altres determinacions que el POUM pot establir, com per exemple, la qualificació de terrenys destinats a habitatges protegits en sòl urbà consolidat (art. 69.3c del RLU).
    - Superfícies mitjanes dels habitatges protegits segons la normativa sectorial i les necessitats per cada modalitat (art. 7 del PDH).
    - Distribució dels habitatges amb protecció oficial en termes de cohesió social i segregació espacial (art. 57.6 i 57.7 de la LU).
    - Previsions temporals per a l'inici i acabament de la construcció dels habitatges protegits, en coherència amb l'agenda o el PAUM (art. 57.7 de la LU).
  - **En relació al sistema d'habitatges dotacionals públics i altres tipus d'habitatge social**
    - Compliment de les necessitats d'habitatge dotacional (art.18 de la LDH, art. 34.3 i 57.5 de la LU, art. 33.4 del RLU).
    - Previsions temporals per a l'inici i acabament de la construcció dels habitatges dotacionals (art. 57.7 de la LU).
  - **En relació al parc d'habitatges existent**
    - Avaluació de les possibles determinacions previstes per a l'optimització de l'ús del parc existent, com per exemple l'ajust dels paràmetres reguladors de l'edificació residencial en sòl urbà consolidat. Ha de ser coherent amb la diagnosi de les característiques del parc existent (art. 58 de la LU).
    - Avaluació de les possibles determinacions previstes en matèria de rehabilitació, com per exemple:
      - Delimitació d'una àrea de conservació i rehabilitació: àrea especialment degradades o on es preveuen processos que puguin comportar riscos per a la cohesió social (art. 36 i 37 de la LDH).

- Delimitació d'un pla de millora urbana per acomplir operacions de rehabilitació (art. 70 de la LU).
- Justificació de les mesures previstes per donar continuïtat a programes per a pal·liar dèficits previs, com per exemple:
  - Actuacions urbanístiques en el marc del POUM destinades a potenciar i donar continuïtat al programa de la Llei 2/2004, de 4 de juny, de millora de barris, àrees urbanes i viles que requereixen una atenció especial.
  - Mesures pertinents per a l'adequada culminació urbanística de les urbanitzacions existents que es poden acollir a la Llei 3/2009, de 10 de març, de regularització i millora d'urbanitzacions amb dèficits urbanístics.
- Justificació de les mesures d'atenció a les necessitats de reallotjament.
- Avaluació de les possibles determinacions previstes per a pal·liar la utilització anòmala d'habitatges o edificis d'habitatges, com per exemple:
  - Delimitació d'una àrea de tanteig i retracte: àrees en les quals les transmissions oneroses queden subjectes a l'exercici dels drets de tanteig i retracte, que correspon al mateix ajuntament, a les entitats urbanístiques especials o a l'administració actuant (art 172 a 174 de la LU, art 226 a 228 del RLU, art 15 de la LDH).

3.3.2. Quantificació de les propostes per a satisfer les necessitats d'habitatge social

- Quantificació del sòl, sostre i nombre d'habitatges destinats a habitatges amb protecció oficial de venda en règim especial, general i de preu concertat.
- Quantificació del sòl, sostre i nombre d'habitatges destinats a habitatges amb protecció oficial de lloguer, en funció de la durada.
- Quantificació del sòl destinat al sistema d'habitatge dotacional.
- Altres habitatges destinats a polítiques socials.

A continuació s'adjunta un exemple de quadre justificatiu de la producció d'habitatge assequible del POUM, amb el còmput de sostre residencial de nova implantació previst i les reserves corresponents per a la construcció d'habitatges amb protecció oficial en metres quadrats de sostre i nombre d'habitatges, segons modalitat (art. 69.3 del RLU).

RÈGIM SÒL	DADES DEL SÒL		SÒL PÚBLIC (SISTEMES)			
	IDENTIFICACIÓ SOLAR/FINCA	SUPERFÍCIE (m ²)	HABITATGES DOTACIONALS PÚBLICS			
			SÒL (m ²)	SOSTRE (m ²)	UNITATS	SUP. MITJANA HAB(m ² /hab)
SÒL URBÀ CONSOLIDAT	FINCA X					
	FINCA Y					
	FINCA Z					
	TOTAL					

SOSTRE RESIDENCIAL DE NOVA IMPLANTACIÓ

RÈGIM SÒL	DADES DEL SECTOR		SÒL PÚBLIC (SISTEMES)				
	TÍTOL SECTOR/ POLÍGON	SUPERFÍCIE (m ²)	HABITATGES DOTACIONALS PÚBLICS				
			RESERVES PER HABITATGES DOTACIONALS	SÒL (m ²)	SOSTRE (m ²)	UNITATS	SUP. MITJANA HAB(m ² /hab)
SÒL URBÀ NO CONSOLIDAT	PAU1						
	PAU2						
	PMU1						
	PMU2						
SÒL URBANITZABLE	DELIMITAT	PPU1					
		PPU2					
		PPU3					
		PPU3					
	NO DELIMITAT	PPD1					
		PPD2					
		PPD3					
		PPD4					
TOTAL							

JUSTIFICACIÓ COMPLIMENT Art. 57.3 LU. (RESERVES MÍNIMES PER HPO)

TOTAL POUM							
-------------------	--	--	--	--	--	--	--

3.4. AVALUACIÓ DE LES NECESSITATS D'EQUIPAMENTS COMUNITARIS

En relació als equipaments comunitaris, el RLU determina a l'article 69.3 que la memòria social ha d'aportar una:

h) Anàlisi de les necessitats d'equipaments comunitaris d'acord amb les previsions de nous habitatges i de l'adequació de l'emplaçament i dels usos previstos per a aquests equipaments.

L'estudi de les característiques socioeconòmiques del municipi i les projeccions de llars en l'horitzó del POUM ha de servir de base al plantejament que el nou pla proposi en matèria d'equipaments comunitaris. En aquest sentit, la memòria social ha de fer una avaluació de quines poden ser les necessitats d'equipaments comunitaris en base a la configuració de la població del municipi, la definició dels nous habitatges, els equipaments existents i la valoració de la previsió de reserves de sòl per a equipaments comunitaris en els nous sectors a desenvolupar.

3.4.1. Anàlisi

Realització d'un inventari dels diferents equipaments comunitaris existents al municipi, segons tipificació, ús i localització, amb indicació de la detecció de possibles anomalies i/o mancances.

Anàlisi de la previsió de sòl destinat a equipaments provinents del desenvolupament dels diferents sectors proposats pel POUM, en referència a la seva quantificació, la seva localització i relació amb l'estructura del municipi, així com la disponibilitat temporal d'aquest sòl.

3.4.2. Diagnosi

Previsió de les necessitats d'equipaments i serveis en l'horitzó del POUM en base als creixements demogràfics previstos, el model de municipi planificat i les previsions de sòl disponible per aquest sistema.

La memòria social ha de fer una avaluació de l'estat del sistema d'equipaments comunitaris del municipi, de les seves mancances i necessitats.

3.4.3. Proposta

En base a les necessitats detectades, el document ha de plantejar una proposta de manteniment, actualització o canvi d'ús de les instal·lacions existents, i una proposta de dotació d'ús dels equipaments futurs.

Aquesta anàlisi pot servir de base per la realització d'un Pla d'equipaments del municipi, si fos escaient.

3.5. AVALUACIÓ DE L'IMPACTE SOCIAL I DE GÈNERE DEL POUM.

L'objectiu de l'avaluació de l'impacte de l'ordenació urbanística proposada en funció del gènere i respecte a determinats col·lectius socials és vetllar pel dret de tots els habitants a gaudir de condicions de vida urbana i d'hàbitat òptimes. Aquest últim apartat ha d'incidir en la diversitat i la cohesió social en els barris i els sectors residencials de les ciutats i els pobles, com a garantia d'una adequada integració en l'entorn urbà, i en la prevenció de fenòmens de segregació, exclusió, o discriminació per raons demogràfiques, de gènere, culturals, religioses o de qualsevol altra mena (art. 2 de la LDH).

3.5.1. Anàlisi

Es justificaran els col·lectius que requereixen una atenció específica i s'analitzaran paràmetres com els inclosos en la següent llista orientativa:

- La distribució dels usos del sòl.
- La ubicació d'equipaments comunitaris i de serveis de proveïment.
- La situació de les reserves amb destinació a l'habitatge amb protecció.
- La distribució de les tipologies residencials.
- La ubicació de les reserves d'espais verds i lliures.
- Les xarxes d'infraestructures.

3.5.2. Diagnosi

Es valoraran les necessitats específiques en funció del gènere i pels diferents col·lectius analitzats en relació als següents conceptes:

- **Accessibilitat:** possibilitat de gaudir o accedir a un determinat espai per part d'una col·lectivitat. És un dels requisits de qualitat del parc immobiliari (art. 22 de la LDH). Caldrà estudiar aquest paràmetre a partir del concepte d'«accessibilitat universal», entesa com la condició que han de complir els entorns, productes i serveis perquè siguin comprensibles, utilitzables i practicables per totes les persones. Podrà fer referència tant als espais urbans i sectors residencials com als equipaments i edificis residencials. Caldrà tenir en compte les condicions d'accés als habitatges i la previsió d'espais intermedis de l'habitatge amb l'exterior.
- **Mobilitat:** facilitat per a realitzar tot tipus de desplaçaments necessaris en la vida quotidiana. Caldrà considerar les distàncies dels sectors residencials als equipaments i serveis i estacions o parades de transport públic. S'intentarà que aquestes no superin els 10 minuts si es recorren a peu. Altres aspectes susceptibles d'ésser analitzats seran la segregació de la circulació rodada, la ubicació de les parades o estacions de transport públic previstes prop o dins l'àmbit, etc. Podrà remetre's en part a l'estudi d'avaluació de la mobilitat generada.
- **Seguretat:** conjunt de mesures que possibiliten entorns exempts de perills i riscos, i influeixen en la seva percepció com a tals, en particular per part de les dones, els adolescents i la gent gran. Entre els aspectes a estudiar caldria tenir en compte la configuració dels espais públics així com la imatge que en podrien tenir en un futur els seus usuaris. Un altre paràmetre important és la visibilitat dels espais, entesa com el camp de visió i la possibilitat de ser vist, tant des de l'espai públic com privat.
- **Ús del teixit urbà:** característiques de l'ordenació que influeixen en la cohesió social i en la qualitat de vida urbana. Ha de garantir la diversitat social sobre el territori. Comporta la

barreja de l'ús residencial amb altres usos urbanístics i la barreja dels habitatges amb protecció oficial amb habitatges lliures. Altres aspectes a tenir en compte podran ser la previsió de diferents tipologies residencials, la reserva d'indrets per a crear fites i potenciar la imatge del conjunt, la possibilitat de crear espais intermedis de convivència veïnal, etc.

3.5.3. Proposta

Caldrà descriure les mesures o determinacions previstes en el pla que contribueixen al desenvolupament dels objectius d'igualtat d'oportunitats entre les dones i els homes, així com entre els diversos grups socials. Així mateix, caldrà preveure com incidirà l'ordenació proposada en relació a la situació originària dels diferents col·lectius. Aquest últim aspecte es pot valorar per mitjà d'indicadors.

4. ANNEXOS

A1. FONAMENTS DE DRET.

Fonaments de dret relatius a la memòria social i l'habitatge amb protecció oficial

- Llei 18/2007, de 28 de desembre, del dret a l'habitatge (LDH).
- Decret Legislatiu 1/2010, de 3 d'agost, pel qual s'aprova el Text refós de la Llei d'Urbanisme, (LU).
- Decret 305/2006, de 18 de juliol, pel qual s'aprova el Reglament de la Llei d'urbanisme, (RLU).
- Decret 80/2009, de 19 de maig, pel qual s'estableix el règim jurídic dels habitatges destinats a fer efectiu el dret de real·lotjament, i es modifica el Reglament de la Llei d'urbanisme pel que fa al dret de real·lotjament.
- Decret 13/2010, de 2 de febrer, del Pla per al dret a l'habitatge del 2009-2012.
- Decret 68/2010, de 25 de maig, sobre tramitació i aprovació dels documents reconeguts del Codi tècnic de l'edificació i del Registre general del Codi tècnic de l'edificació.

Definició de la memòria social i continguts

Article 59 (LU)	1.h La memòria social, que ha de contenir la definició dels objectius de producció d'habitatge protegit i, si escau, dels altres tipus d'habitatge assequible que determini la llei. A més, si el planejament ha inclòs les reserves a què fa referència l'article 34.3 de la LU, (terrenys destinats a habitatges dotacionals públics) cal justificar-ho en la memòria social.
Article 66 (RLU)	1 Els plans d'ordenació urbanística municipal contenen les determinacions necessàries per atendre les necessitats socials d'accés a l'habitatge d'acord amb les necessitats detectades en la memòria social.
Article 69 (RLU)	<p>3 La memòria social del pla d'ordenació urbanística municipal és el document d'avaluació i justificació de les determinacions del pla relatives a les necessitats socials d'accés a l'habitatge, i ha de fer referència als següents aspectes:</p> <p>a) Necessitats quantitatives i de localització de sòl residencial i habitatge, en relació amb el medi ambient urbà en què s'insereixen, amb estimació de les necessitats d'habitatge social d'acord amb les característiques socioeconòmiques de la població.</p> <p>b) Anàlisi de les possibles localitzacions alternatives de les reserves per a la construcció d'habitatges de protecció pública, atenent els objectius d'evitar la concentració excessiva d'habitatges d'aquest tipus i d'afavorir la cohesió social, impeding la segregació espacial dels ciutadans per raó de llur nivell de renda, i les possibilitats de la rehabilitació d'edificacions per destinar-les a aquests tipus d'habitatges.</p> <p>c) Quantificació de les reserves mínimes obligatòries d'acord amb l'article 66.3 d'aquest Reglament, i quantificació de la totalitat de les reserves previstes per a la construcció d'habitatges de protecció pública i de les modalitats corresponents, així com del sostre corresponent al sòl urbà qualificat amb aquesta destinació.</p> <p>d) Mecanismes previstos per a l'obtenció del sòl per a la construcció d'habitatge protegit promogut a iniciativa pública.</p> <p>e) Previsió de les necessitats d'habitatges dotacionals públics, si s'escau, amb indicació dels col·lectius als quals s'adrecen, als efectes d'establir les qualificacions i reserves adequades.</p> <p>f) Previsions temporals per a l'inici i l'acabament de la construcció dels habitatges protegits i dels sistemes urbanístics d'habitatge dotacional públic.</p>

	<p>g) Necessitats de reallotjament i mesures a adoptar per a garantir-ne el dret. h) Anàlisi de les necessitats d'equipaments comunitaris d'acord amb les previsions de nous habitatges i de l'adequació de l'emplaçament i dels usos previstos per a aquests equipaments.</p> <p>4 La memòria social a què es refereix l'apartat 3 pot remetre's al contingut del programa d'actuació urbanística municipal o del pla local de l'habitatge, sempre que aquests compreguin tots els aspectes relacionats a l'apartat anterior. En defecte de programa d'actuació urbanística municipal o de pla local de l'habitatge, la memòria social pot tenir els efectes de concertació de les polítiques en matèria d'habitatge entre els ajuntaments i l'administració de la Generalitat.</p> <p>5 També ha de formar part de la memòria social una avaluació de l'impacte de l'ordenació urbanística proposada en funció del gènere, així com respecte als col·lectius socials que requereixen atenció específica, tals com els immigrants i la gent gran, amb l'objecte que les decisions del planejament, a partir de la informació sobre la realitat social contribueixin al desenvolupament de la igualtat d'oportunitats entre dones i homes, així com afavorir als altres col·lectius mereixedors de protecció.</p> <p>Aquesta avaluació de l'impacte de l'ordenació urbanística proposada en funció del gènere i respecte a determinats col·lectius socials ha de contenir:</p> <p>a) Una diagnosi de la situació a partir de l'anàlisi de la informació sobre la població a la qual afecta el pla, la identificació dels rols de gènere dels diferents col·lectius afectats, les necessitats de benestar i estratègiques de dones i homes i els altres col·lectius en l'àmbit.</p> <p>b) La valoració de l'impacte social i de gènere del pla, la qual comprèn:</p> <p>1r. La justificació de la coherència de l'ordenació proposada amb les necessitats detectades de les dones i els homes i dels altres col·lectius pel que fa en especial als paràmetres d'accessibilitat, mobilitat, seguretat i ús del teixit urbà, tenint en compte particularment les necessitats de les persones que realitzen les tasques de cura i gestió domèstica, així com les que reben aquesta atenció.</p> <p>2n. Mesures o determinacions previstes en el pla que contribueixen al desenvolupament dels objectius d'igualtat d'oportunitats entre les dones i els homes, així com entre els diversos grups socials.</p> <p>3r. Previsió de com incidirà l'ordenació proposada sobre la situació originària de dones i homes i dels altres col·lectius.</p>
<p>Article 20 (LDH)</p>	<p>1 La memòria social que estableix la legislació urbanística és l'instrument de justificació raonada de les decisions adoptades en el planejament que repercuteixen en l'habitatge. La memòria social ha d'exposar els criteris que fonamenten les decisions relatives al model residencial adoptat i ha de justificar el compliment de les directrius que estableix l'article 16 i el desplegament dels instruments de política de sòl i habitatge. El contingut de la memòria social és establert pel reglament que desplega el Decret legislatiu 1/2005.</p> <p>2 Si hi ha un programa d'actuació urbanística municipal o un pla local d'habitatge, la memòria social pot remetre a llur contingut, sempre que compreguin tots els aspectes que el reglament que desplega el Decret legislatiu 1/2005 estableix. Si no hi ha cap programa d'actuació urbanística municipal ni cap pla local d'habitatge, la memòria social, sempre que tingui el contingut que estableix el dit reglament, pot tenir els mateixos efectes sobre la concertació de les polítiques d'habitatge amb la Generalitat a què fa referència l'article 14.</p>
<p>Article 14 (LDH)</p>	<p>9 Si hi ha la memòria social que regulen la legislació urbanística i l'article 20, el pla local d'habitatge hi ha d'ésser coherent.</p>

Article 17 (LDH)	2 La localització de les reserves per a habitatge amb protecció oficial que estableix la legislació urbanística, com a regla general, ha d'ésser uniforme per a tots els àmbits d'actuació en sòl urbà no consolidat i en sòl urbanitzable. Si, excepcionalment, es modifica el repartiment uniforme, s'ha de justificar aquesta decisió en la memòria social d'habitatge del pla urbanístic corresponent o en un document equivalent, se n'han d'explicitar les raons i s'ha d'acreditar que no hi ha una concentració excessiva d'habitatge amb protecció oficial i que no es genera segregació espacial. S'ha de procurar que l'habitatge amb protecció oficial es barregi amb el lliure i que ambdós tipus d'habitatge coexisteixin en el territori.
Article 18 (LDH)	1 El planejament urbanístic general ha de qualificar terrenys i ha de preveure reserves destinades al sistema urbanístic d'habitatges dotacionals públics que estableix la legislació urbanística, per a satisfer els requeriments temporals de col·lectius de persones amb necessitats d'acolliment, d'assistència residencial o d'emancipació que resultin de la memòria social.
Disposició transitòria 6ª (LU)	2 Els instruments de planejament urbanístic derivat, relatius a sectors que preveuen usos residencials, que desenvolupen planejament urbanístic general que no continguin la memòria social que exigeix l'article 59 n'han d'incorporar una que defineixi els objectius de producció d'habitatge protegit o assequible. Aquesta exigència no es aplicable als instruments de planejament urbanístic derivat aprovats inicialment abans de l'entrada en vigor de la Llei 10/2004.

A2. LLISTAT ACRÒNIMS

API	Agent de la propietat immobiliària
ECVHP	Enquesta de condicions de vida i hàbitat de la població
HAUS	Habitatge per a afectats urbanístics
HD	Habitatge dotacional
HPO	Habitatge amb protecció oficial
IDESCAT	Institut d'estadística de Catalunya
IERMB	Institut d'estudis regionals i metropolitans de Barcelona
INE	Instituto nacional de estadística
IPREM	Indicador públic de renda d'efectes múltiples
IRPF	Impost sobre la renda de les persones físiques
IRSC	Indicador renda de suficiència de Catalunya
LDH	Llei del dret a l'habitatge
LU	Llei d'urbanisme
OLH	Oficina local d'habitatge
ONG	Organització no governamental
PDH	Pla per al dret a l'habitatge
PIB	Producte interior brut
PLH	Pla local d'habitatge
POUM	Pla d'ordenació urbanística municipal
RFDB	Renda familiar disponible bruta
RLU	Reglament de la Llei d'urbanisme
SMI	Salari mínim interprofessional
TES	Territori i sostenibilitat

A3. DEFINICIONS

Definicions relatives a l'habitatge en general	
Habitatge	<p>Edificació fixa destinada a residir-hi persones físiques o emprada amb aquest fi. Ha de tenir acreditat el compliment de les condicions d'habitabilitat que estableix la legislació vigent. Satisfà les necessitats personals d'habitació de les persones que hi resideixen (Llei 18/2007, de 28 de desembre, del dret a l'habitatge).</p> <p>D'acord amb els criteris de sistematització del planejament urbanístic, elaborats sense caràcter vinculant pel Departament de Territori i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya, es recomana qualificar els sòls destinats a habitatge amb les claus zonals 1-6, i localitzar els habitatges amb protecció oficial a través de la subclau hp. En la qualificació del sòl com a residencial s'han d'aplicar, entre d'altres, els principis d'integració de l'habitatge amb l'entorn i les parcel·les edificables s'han de situar en continuïtat amb el teixit urbà.</p>
Habitatge principal	Consta com a domicili en el padró municipal.
Habitatge secundari	També anomenat de segona residència. Emprat de manera intermitent o en estades temporals. No consta com a domicili en el padró.
Habitatge d'ús turístic	Implica un lloguer o una contraprestació econòmica, es cedeix amb autorització de l'administració competent per a una estada de temporada. Els cessionaris no poden convertir l'habitatge en llur domicili principal ni secundari.
Habitatge buit	Roman desocupat permanentment, sense causa justificada, per un termini de més de dos anys.
Habitatge sobreocupat	S'hi allotgen un nombre excessiu de persones en consideració als serveis de l'habitatge i als estàndards de superfície per persona fixats a Catalunya com a condicions d'habitabilitat.
Infrahabitatge	Immoble que, tot i que no té cèdula d'habitabilitat ni compleix les condicions per a obtenir-la, es destina a habitatge.

Definicions relatives a l'habitatge destinat a polítiques socials	
Habitatge amb protecció oficial	<p>Habitatge que se subjecta a les característiques i les condicions que estableixen la Llei del dret a l'habitatge, els reglaments que la despleguin i els plans d'habitatge, i que un acte administratiu dictat pel departament competent en matèria d'habitatge qualifica com a tal d'acord amb el procediment específic establert per reglament. La protecció oficial es pot estendre a garatges, annexos, trasters i altres elements diferents de l'habitatge però que hi estiguin vinculats. Aquesta extensió de la protecció oficial s'ha de regular per reglament. Poden construir-se indistintament en sòl públic o privat i en sòls qualificats o no amb destinació a l'habitatge amb protecció oficial (art. 77 de la LDH).</p> <p>Els habitatges amb protecció oficial es poden destinar a la venda, a l'ús propi, a la venda en dret de superfície, a la venda en copropietat, al lloguer o a d'altres formes de venda, cessió d'ús, o al lloguer amb opció a compra. Les diverses modalitats d'habitatge amb protecció oficial, s'han de concretar</p>

en els plans i els programes corresponents.

Tipologia d'habitatges amb protecció oficial (art. 7, Decret 13/2010, de 2 de febrer, del Pla per al dret a l'habitatge 2009-2012):

Habitatges amb protecció oficial destinats a la venda:

- De règim especial¹ destinats a persones compradores amb ingressos familiars ponderats que no superin 2,339168 vegades l'IRSC.
- De règim general¹ destinats a persones compradores amb ingressos familiars ponderats que no superin 5,146169 vegades l'IRSC.
- De preu concertat¹ destinats a persones compradores amb ingressos familiars ponderats que no superin 6,081836 vegades l'IRSC.
- Habitatges concertats de Catalunya² destinats a persones compradores amb ingressos familiars ponderats que no superin 7 vegades l'IRSC.

Habitatges amb protecció oficial destinats al lloguer o a d'altres formes de cessió d'ús:

- De règim especial a 25 anys¹ destinats a persones llogateres amb ingressos familiars ponderats que no superin 2,339168 vegades l'IRSC.
- De règim especial a 10 anys¹ destinats a persones llogateres amb ingressos familiars ponderats que no superin 2,339168 vegades l'IRSC.
- De règim general a 25 anys¹ destinats a persones llogateres amb ingressos familiars ponderats que no superin 4,210502 vegades l'IRSC.
- De règim general a 10 anys¹ destinats a persones llogateres amb ingressos familiars ponderats que no superin 4,210502 vegades l'IRSC.

Les persones llogateres que comprin l'habitatge havent ocupat durant més de cinc anys l'habitatge són eximides de complir el límit d'ingressos d'aquest apartat en el moment d'adquirir-lo.

Habitatges amb protecció oficial destinats al lloguer amb opció de compra:

- De règim especial a 10 anys¹ destinats a beneficiaris amb ingressos familiars ponderats que no superin 2,339168 vegades l'IRSC.
- De règim general a 10 anys¹ destinats a beneficiaris amb ingressos familiars ponderats que no superin 4,210502 vegades l'IRSC.
- De preu concertat a 10 anys¹ destinats a beneficiaris amb ingressos familiars ponderats que no superin 6,081836 vegades l'IRSC.
- Habitatges concertats de Catalunya² a 7 anys destinats a beneficiaris amb ingressos familiars ponderats que no superin 7 vegades l'IRSC.

Les persones llogateres que comprin l'habitatge havent ocupat durant més de cinc anys l'habitatge són eximides de complir el límit d'ingressos d'aquest apartat en el moment d'adquirir-lo.

La superfície útil màxima dels habitatges amb protecció oficial, ha de ser de 90 m², a excepció dels habitatges concertats de Catalunya pels quals ha de ser de 80 m². En habitatges adaptats a persones amb discapacitat, amb mobilitat reduïda permanent, es podrà incrementar la superfície útil fins a 108 m², i podrà arribar a un màxim de 120 m² quan es destinin a famílies nombroses.

¹ Aquestes tipologies d'**habitatges amb protecció oficial** tenen la consideració de:

- **habitatges protegits** a tots els efectes que preveu el Reial decret 2066/2008, de 12 de desembre, pel qual es regula el Pla estatal d'habitatge i rehabilitació 2009-2012.
- **habitatges de protecció pública**, als efectes del Decret Legislatiu 1/2005, de 26 de juliol, pel qual s'aprova el Text refós de la Llei d'Urbanisme, (LU).

² Excepte en àmbits inclosos dins les àrees residencials estratègiques derivades de l'aplicació del Decret Llei 1/2007, de 16 d'octubre, la reserva mínima addicional amb destinació a aquesta tipologia de l'habitatge amb protecció oficial no ha entrat en vigor (disposició addicional segona del Decret 68/2010, de 25 de maig, sobre tramitació i aprovació dels documents reconeguts del Codi tècnic de l'edificació i del Registre general del Codi tècnic de l'edificació).

Habitatges per a afectats urbanístics (HAUS).	<p>Nova tipologia d'habitatge amb protecció oficial. Només es poden qualificar amb aquesta tipologia els habitatges que, en primera transmissió, es destinin a fer efectiu el dret de real·lotjament, d'acord amb el que preveu el Reglament de la Llei d'urbanisme. Aquesta tipologia d'habitatge amb protecció oficial s'integra en el Pla per al dret a l'habitatge vigent. (art. 1 Decret 80/2009, de 19 de maig)</p>
Allotjaments col·lectius protegits	<p>Construccions d'ús residencial col·lectiu o d'ús d'allotjament comunitari temporal, per donar allotjament a col·lectius amb necessitats especials d'allotjament de caràcter transitori, i necessitats de servei o tutela. Existeixen dues tipologies segons quines siguin les persones destinatàries: per a col·lectius vulnerables, i per a col·lectius específics. Han de disposar d'una superfície útil mínima de 15 m² per les unitats que es destinin a un ocupant i de 25 m² útils per les que es destinin a dos ocupants. Han de ser promoguts sempre previ conveni. Poden adscriure's a sòls zonals o sòls de sistemes. (Decret 13/2010, de 2 de febrer, del Pla per al dret a l'habitatge 2009-2012), i decret 152/2008, de 29 de juliol, pel qual es regulen l'habitatge concertat i l'habitatge de lloguer amb opció de compra, i s'adopten altres mesures en matèria de l'habitatge)</p>
Habitatge dotacional públic	<p>Habitatge destinat a satisfer les necessitats temporals de persones amb dificultats d'emancipació o que requereixen acolliment o assistència residencial, com ara els joves, la gent gran, les dones víctimes de la violència de gènere, els immigrants, les persones separades o divorciades que hagin perdut el dret a l'ús de l'habitatge compartit, les persones pendents de real·lotjament per operacions públiques de substitució d'habitatges o per actuacions d'execució del planejament urbanístic o els sense llar. La superfície d'aquests habitatges és determinada per les necessitats que s'han de satisfer. Poden ésser considerats habitatges dotacionals públics els destinats a estades de curta durada de persones amb necessitat d'acompanyament per a assegurar-ne la inserció social, amb tipologies i dissenys que en permetin l'ús compartit per persones sense llaços familiars (art. 3.j de la LDH).</p> <p>D'acord amb els criteris de sistematització del planejament urbanístic, elaborats sense caràcter vinculant pel Departament de Territori i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya, i atesa la seva naturalesa de sistema urbanístic, es recomana qualificar els sòls destinats al sistema d'habitatge dotacional públic amb la clau HD.</p>
Altres habitatges i allotjaments destinats a polítiques socials	<p>Als efectes del compliment de l'objectiu de solidaritat urbana (art.74 de la LDH), es consideren habitatges destinats a polítiques socials a més dels habitatges dotacionals i els habitatges i allotjaments amb protecció oficial, els habitatges de titularitat pública, els allotjaments d'acollida d'immigrants, els habitatges cedits a l'Administració pública, els habitatges d'inserció, els habitatges de copropietat, els habitatges privats de lloguer administrats per xarxes de mediació social, els habitatges privats de lloguer de pròrroga forçosa, els habitatges cedits en règim de masoveria urbana, els habitatges d'empreses destinats a llurs treballadors i altres habitatges promoguts per operadors públics, de preu intermedi entre l'habitatge amb protecció oficial i l'habitatge del mercat lliure però que no es regeixen per les regles del mercat lliure.</p> <p>Habitatge de titularitat pública: habitatge social no qualificat com habitatge amb protecció oficial i gestionat directament per les administracions públiques (ADIGSA i les empreses municipals d'habitatge).</p> <p>Habitatge d'inserció: habitatge gestionat per administracions públiques o per entitats sense afany de lucre que, en règim de lloguer o sota altres formes d'ocupació, es destina a atendre persones que requereixen una</p>

	<p>atenció especial</p> <p>Habitatge en règim de copropietat: habitatge de venda amb reserva parcial de titularitat per part de l'operador públic, a canvi de l'oferta d'un preu inferior al de mercat.</p> <p>Habitatge privat de lloguer de pròrroga forçosa: habitatge privat de lloguer amb contracte anterior al 9 de maig de 1985, d'acord amb el que disposa el RD 27/1985, i els que de manera explícita així figuri en el contracte.</p> <p>Habitatge cedit en règim de masoveria urbana: habitatge cedit a través d'un contracte en virtut del qual els cessionaris n'assumeixen les obres de rehabilitació i manteniment.</p> <p>Allotjaments d'acollida: allotjament destinat a atendre persones que presenten problemes d'inserció i que requereixen una atenció especial i seguiment i tutela especialitzats durant un període de temps. Aquestes persones estan exemptes d'inscriure's en el registre de sol·licitants.</p>
--	--

Definicions relatives a construccions residencials que no es poden constituir en habitatges

Allotjaments col·lectius	<p>Construccions d'ús residencial col·lectiu o d'ús d'allotjament comunitari temporal. Les unitats d'allotjament no poden constituir-se en habitatges. Poden adscriure's a sòls zonals o sòls de sistemes.</p>
Allotjaments turístics	<p>Allotjament temporal que les persones titulars ofereixen als usuaris mitjançant preu. Han d'estar habilitats. No han de disposar de cèdula d'habitabilitat. No es poden constituir en habitatges, amb l'excepció dels establiments de turisme rural. No poden esdevenir residència principal ni secundària (Decret 183/2010, de 23 de novembre, d'establiments d'allotjament turístic).</p> <p>El Decret 183/2010 estableix les següents tipologies: establiments hotelers (grup d'hotels, hotels, hotels apartament, balnearis, grup d'hostals o pensions, hostals, i pensions), apartaments turístics, establiments de càmping, i establiments de turisme rural (cases de pagès o establiments d'agroturisme i allotjaments rurals: masia, masoveria, casa de poble compartida, casa de poble independent).</p> <p>D'acord amb els criteris de sistematització del planejament urbanístic, elaborats sense caràcter vinculant pel Departament de Territori i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya, es recomana qualificar els sòls destinats a allotjament turístic que no es correspongui amb establiments de turisme rural, amb la clau zonal 8a (residencial temporal) activitat econòmica, àrees d'hotel i/o altres modalitats d'allotjament col·lectiu temporal.</p>

Altres definicions

Cens de població 2001	<p>Les xifres de població del Cens 2001 provenen del Cens de població i habitatges amb data de referència 1 de novembre del 2001. Les dades del Cens de població de l'any 2001 no tenen caràcter de xifres oficials de població.</p>
------------------------------	--

Padró continu	El padró municipal és un registre administratiu la formació del qual, així com el manteniment i la gestió, correspon a cada un dels ajuntaments existents. Les seves dades constitueixen prova de la residència i domicili en el terme públic i feient a tots els efectes administratius. És un registre de dades personals regulat per la Llei de bases de règim local i per la Llei de protecció de dades. El padró és des de 1996 un registre actualitzat de manera permanent, del qual s'obtenen xifres de població a 1 de gener de cada any.
Estimacions de població postcensals (Idescat)	A partir de la distribució de la població per sexe i edat que ofereix l'últim Cens de població, es calcula la població postcensal per a l'any corresponent considerant el moviment natural i migratori enregistrat anualment i la seva distribució per sexe i edat.
Estimacions de població intercensals (Idescat)	Les poblacions postcensals s'ajusten cada cinc anys mitjançant les xifres oficials del Cens o de la renovació padronal. L'ajust es distribueix linealment de forma retrospectiva, i així s'obtenen les poblacions intercensals.
Projeccions de població (Idescat)	Les projeccions de població s'elaboren pel mètode dels components i consten de 4 escenaris d'evolució de la població: baix, mitjà baix, mitjà alt i alt. La data de referència de les poblacions projectades és el 31 de desembre de cada any.
Índex d'envelliment	Quocient entre la població de 65 o més de 65 anys i la població de 0 a 15 anys (%).
Índex de sobreenvelliment	Quocient entre la població de 85 anys endavant i la població de 65 anys endavant (%).
Indicador públic de renda d'efectes múltiples (IPREM)	És un indicador o referència del nivell de renda que serveix per a determinar la quantia de determinades prestacions o per accedir a determinades prestacions, beneficis o serveis públics de l'Estat, i que substitueix en aquesta funció al salari mínim interprofessional (SMI).
Indicador de renda de suficiència de Catalunya (IRSC)	Indicador per a aquelles prestacions i serveis competència del Govern de la Generalitat de Catalunya en substitució de l'IPREM d'àmbit estatal.
Renda familiar disponible bruta (RFDB) per habitant	Macromagnitud que mesura els ingressos de què disposen els residents d'un territori per destinar-los al consum o a l'estalvi. Aquesta renda no només depèn dels ingressos de les famílies directament vinculats a la retribució per la seva aportació a l'activitat productiva (remuneració d'assalariats i excedent brut d'explotació), sinó que també és influïda per l'activitat de l'Administració pública mitjançant els impostos i les prestacions socials. Es calcula com a saldo del compte de renda de les famílies, és a dir, és la diferència entre el conjunt de recursos i usos. El caràcter que té és el de renda bruta, atès que no dedueix cap consum del capital fix.
Impost sobre la renda de les persones físiques (IRPF)	És un tribut de caràcter directe i de naturalesa personal que grava la renda dels subjectes passius en funció de la seva quantia i de les circumstàncies familiars i personals que hi concorren.
Taxa d'activitat	Quocient entre la població activa (ocupada més desocupada) i la població de 16 i més.

A4. ALGUNES FONTS CONSULTABLES PER A L'ELABORACIÓ DE LA MEMÒRIA SOCIAL

Fons genèriques

- Institut d'Estadística de Catalunya. (dades del cens, el padró continu...) <http://www.idescat.cat>
- Instituto Nacional de Estadística. <http://www.ine.es>
- Administracions locals (a través de les corresponents webs, serveis socials...)
- Oficines locals d'habitatge
- Preus de mercat de l'habitatge lliure: Portal immobiliari del Col·legi d'Agents de la Propietat Immobiliària de Barcelona i província. <http://www.apionline.cat> (entre d'altres).
- Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona. <http://www.iernb.uab.es>
- Fundació Jaume Bofill. <http://www.fbofill.cat/>
- Generalitat de Catalunya. <http://www.gencat.cat/temes/cat/habitatge.htm>
- Agència de l'habitatge de Catalunya. <http://www.adigsa.cat/wps/portal>
- Consejo de la juventud de España <http://www.cje.org/>

Fons específiques

Perfils de la població	<ul style="list-style-type: none"> - Evolució de la població (dades del cens, el padró continu...) (<i>font IDESCAT</i>) - Distribució per grups edats i sexe (<i>font IDESCAT</i>) - Naturalesa de la població (<i>font IDESCAT</i>) - Percentatge població jove (<i>font IDESCAT</i>) - Percentatge població gran (<i>font IDESCAT</i>) (<i>índex d'envelliment i sobreenvelliment</i>) - Percentatge població estrangera (<i>font IDESCAT</i>) - Percentatge població estrangera excepte UE i EUA (<i>font IDESCAT</i>) - Projeccions demogràfiques a l'horitzó del pla (<i>font IDESCAT (cens, padró continu, estimacions intercensals i postcensals / altres estudis)</i>) - Llars segons tipus (<i>font IDESCAT</i>) - Col·lectius amb risc d'exclusió (<i>font serveis socials ajuntament</i>)
Dades econòmiques	<ul style="list-style-type: none"> - Població desocupada, taxa d'activitat (<i>font IDESCAT</i>) - Impost sobre la renda de les persones físiques, IRPF (<i>font IDESCAT</i>) - Renda familiar disponible bruta, RFDB (<i>font IDESCAT / estudis</i>) - Volum de l'oferta d'habitatge, tipologia, superfície, etc (<i>font API</i>) - Preus del mercat de l'habitatge de nova construcció (<i>font API</i>) - Preus del mercat de l'habitatge usat o preexistent (<i>font API</i>) - Preus del mercat de l'habitatge lloguer (<i>font API</i>) - Enquesta de les condicions de vida de l'INE. (<i>font IDESCAT. Municipis de la província de Barcelona . Àmbits territorials</i>) - PIB (<i>font IDESCAT</i>) - IRPF (<i>font IDESCAT</i>)

Parc d'habitatges	<ul style="list-style-type: none"> - Habitatges principals i secundaris (<i>font IDESCAT</i>) - Habitatges buits (<i>font ajuntament, API, companyies subministradores</i>) - Habitatges ocupats en edificis malmesos (<i>font IDESCAT</i>) - Nombre de llars ocupades per 7 o més persones (<i>font IDESCAT, ajuntaments, ONG</i>) - Increment d'habitatge en relació al parc 2001 (<i>font col·legi aparelladors</i>) - Immobles sense cèdula d'habitabilitat destinats a habitatge (<i>font ajuntament</i>) - Habitatges protegits sobre el total construït a partir del 2001 (<i>font Agència de l'Habitatge de Catalunya</i>) - Altres habitatges socials: dotacionals públics, de titularitat pública, d'inserció, allotjament d'acollida d'immigrants, obtinguts mitjançant borses de mediació, existents concertats, etc. (<i>font ajuntament, OLH, Agència de l'Habitatge de Catalunya i xarxes d'habitatges d'inclusió i mediació social que gestionen ONG</i>)
Estudis existents	<ul style="list-style-type: none"> - Pla local de l'habitatge del municipi (<i>font ajuntament</i>) - Altres (<i>font administracions i entitats</i>)
Dades dels serveis de benestar social municipals i altres entitats	<ul style="list-style-type: none"> - Població sense llar, risc d'exclusió social i situació vulnerable (<i>font ONG</i>). - Informe sobre la pobresa a Catalunya (<i>font Fundació Bofill</i>). - Treballadors agrícoles temporers (<i>font Ajuntament i ONG</i>).

